

הַלְבוֹת מְכִירָה פָּרָק יט

א. אָסוּר לְמוֹכֵר לְמֹכֵר לַחֲבֵרוֹ קֶרְקַע אוֹ מִטְלָטְלִין שֵׁשׁ עָלֶיהָן עֹסְקִין וַיֵּשׁ בָּהֶן דִּין, עַד שִׁוְדִיעוֹ: שְׂאָף עַל פִּי שְׁהֶאֱחָרִיּוֹת עָלָיו, אֵין אָדָם רוֹצֶה שְׂיִתֵּן מְעוֹתָיו, וַיֵּרֶד לְדִין וַיְהִיָּה נִתְבַּע מֵאַחֲרִים.

ב. הַמוֹכֵר קֶרְקַע לַחֲבֵרוֹ, וְאַחֵר שֶׁקִּנְיָה הַלּוֹקָח בְּאַחַד מִן הַדְּרָכִים שֶׁקוֹנִין בָּהֶן, קָדָם שִׁשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, יֵצְאוּ עָלֶיהָ מַעֲרָעֲרִין הָרִי זֶה יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ: שְׂאִין לָךְ מוֹם גָּדוֹל מִזֶּה, שְׁעָדִין לֹא נִהְנֶה בּוֹ וּבָאוּ הַתּוֹבְעִין. לְפִיכָךְ יִבְטַל הַמִּקָּח, וַיִּחְזֹר הַמוֹכֵר אֶת הַדָּמִים וַיַּעֲשֶׂה דִין עִם הַמַּעֲרָעֲרִין.

ג. וְאִם נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ הַלּוֹקָח כָּל שְׁהוּא, וְאַפְלוּ דָשׁ הַמָּצָר שָׁלָה וַעֲרָבוּ עִם הָאָרֶץ אֵינּוּ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ, אֲלֹא עוֹשֶׂה דִין עִם הַמַּעֲרָעֲרִין; וְאִם הוֹצִיאוּהָ מִיָּדוֹ בְּדִין, יִחְזֹר עַל הַמוֹכֵר בְּדִין כָּל הַנִּטְרָפִין.

ד. כָּל הַמוֹכֵר קֶרְקַע אוֹ עֶבֶד אוֹ שְׂאָר מִטְלָטְלִין, הָרִי זֶה חַיֵּב בְּאַחֲרִיּוֹתָן. פִּיֶּצֶד: אִם הוֹצִיאוּ הַמִּקָּח מִיָּד הַלּוֹקָח מִחֲמַת הַמוֹכֵר חֲזוֹר הַלּוֹקָח וְנוֹטֵל כָּל הַדָּמִים שֶׁנָּתַן מִן הַמוֹכֵר, שֶׁהָרִי נִלְקָח הַמִּקָּח מִחֲמַתּוֹ.

ה. כֵּךְ הוּא הַדִּין בְּכָל מִמְכָּר, אִף עַל פִּי שְׁלֹא פִּרַשׁ הַלּוֹקָח דְּבָר זֶה אֲלֹא קִנְיָה סֵתָם. אֶפְלוּ מִכֵּר הַקֶּרְקַע בְּשֹׁטֵר, וְלֹא הִזְכִּיר בּוֹ הָאַחֲרִיּוֹת הָרִי זֶה חַיֵּב בְּאַחֲרִיּוֹתָהּ: שְׁהֶאֱחָרִיּוֹת שְׁלֹא הִזְכָּרָה, טַעוֹת סוֹפֵר הִיא.

ו. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהוֹצִיאוּ הַמִּקָּח מִיָּד הַלּוֹקָח בֵּית דִּין שְׁלִישְׁרָאֵל, כְּגוֹן שֶׁהָיָה הַמִּקָּח מִטְלָטְלִין וְהָיוּ גְנוּבִין אוֹ גְזוּלִין, אוֹ שֶׁהָיְתָה הַקֶּרְקַע גְּזוּלָה, אוֹ שֶׁבָּא בְּעַל חוֹב שֶׁלְמוֹכֵר וּטְרָפָה מִיָּד הַלּוֹקָח; וְהַכֹּל בְּבֵית דִּין שְׁלִישְׁרָאֵל.

ז. אֲבָל אִם הַגּוֹי הוּא שֶׁהוֹצִיא הַמִּקָּח מִיָּד הַלּוֹקָח בֵּין בְּדִין הַמֶּלֶךְ, בֵּין בְּעֶרְכִּיּוֹת שְׁלָהֶן אֵין הַמוֹכֵר חַיֵּב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ; וְאִף עַל פִּי שֶׁהַגּוֹי טוֹעֵן שֶׁהַמוֹכֵר גָּנַב חֶפֶץ זֶה אוֹ גָּזַל מִמֶּנּוּ, וְהִבִּיא עֲדֵי גוֹיִים עַל כֵּךְ אֵין הַמוֹכֵר חַיֵּב כָּלוּם: שְׂזָה אֲנִס הוּא, וְאֵין הַמוֹכֵר חַיֵּב בְּאַחֲרִיּוֹת הָאֲנִס.

ח. הַמוֹכֵר קֶרְקַע לַחֲבֵרוֹ, וְהִתְנֶה עִמּוֹ שֶׁכָּל אֲנִס שִׁוּלֵד בְּקֶרְקַע זֶה יְהִיָּה חַיֵּב לְשַׁלֵּם אֶפְלוּ בָּא גּוֹי וּגְזוּלָה מִחֲמַת הַמוֹכֵר, חַיֵּב לְשַׁלֵּם. אֲבָל אִם נִפְסַק הַנֶּהָר שֶׁהָיָה מְשָׁקָה אוֹתָהּ, אוֹ שֶׁחֲזוֹר הַנֶּהָר לַעֲבֹר בְּתוֹכָהּ וְנַעֲשֶׂת בְּרָכָה, אוֹ שֶׁבָּאָה זִוְעָה וְהִשְׁחִיתָהּ אוֹתָהּ הָרִי זֶה פְטוּר: שְׂאֵלוּ וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן אֲנִס שְׂאֵינּוּ מְצוּי הוּא, וְלֹא עָלָה עַל לֵב הַמוֹכֵר דְּבָר זֶה הַפְּלֵא בַּעֲת שֶׁהִתְנֶה; וְכָל אֲנִס שְׂאֵינּוּ מְצוּי, אֵינּוּ בְּכָלֵל תְּנָאֵי זֶה.

ט. וְהוּא הַדִּין לְכָל תְּנָאֵי שְׁבִמְמוֹן, שְׂאוּמְדִין דַּעַת הַמִּתְנָה, וְאֵין כּוֹלְלִין בְּאוֹתוֹ הַתְּנָאֵי אֲלֹא הַדְּבָרִים הַיְדוּעִין שֶׁבְּגִלְלָן הָיָה הַתְּנָאֵי, וְהֵם שֶׁהָיוּ בְּדַעַת הַמִּתְנָה בַּעֲת שֶׁהִתְנָה.

י. מַעֲשֶׂה בְּאַחַד שְׁשֹׁכֵר מַלְחִים לְהַעֲבִיר שְׂמִשְׁמִין לְמָקוֹם פְּלוּנִי, וְהִתְנֶה עִמָּהֶם שֶׁהֵן חַיְבִין בְּכָל אֲנִס שִׁיֵּאֲרַע לָהֶם עַד שִׁיִּגְיעוּ הַשְּׂמִשְׁמִין לְמָקוֹם פְּלוּנִי, וְנִפְסַק הַנֶּהָר שֶׁהָיוּ מוֹלִיכִין בּוֹ; וְאָמְרוּ חֲכָמִים זֶה אֲנִס שְׂאֵינּוּ מְצוּי, וְאֵין חַיְבִין לְהוֹלִיךְ שְׂמִשְׁמִין אֵלּוּ עַל גְּבִי בַּהֲמָה עַד אוֹתוֹ הַמָּקוֹם. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בְּזֶה.

יא. המוכר קרקע לחברו, והתנה המוכר שלא יהיה עליו אחריות אפלו נודע בודאי שזו הארץ גזולה, ויצאת מיד הלוקח אין המוכר חייב כלום; ואין צריך לומר אם בא בעל חוב וטרפה, שאינו מחזיר לו כלום: שכל תנאי שבממון קיים.

יב. ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות, ובא לוי להוציאה מיד שמעון אם רצה ראובן לעשות דין עם לוי, עושה; ואין לוי יכול לומר לו מה לי ולך, והרי אין עליך אחריות שהרי ראובן אומר לו אין רצוני שתהיה לשמעון תרעמת עלי, שהרי הפסיד בגללי.

יג. ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריות, וחזר ולקחה משמעון באחריות, ובא בעל חוב שלראובן לטרף אותה ממנו אינו יכול לחזר על שמעון: שאף על פי שלא קבל עליו אחריות לשמעון, אחריות עצמו קבל, שלא יהיה הוא המוכר, והוא המוציא לעצמו.

יד. אבל אם בא בעל חוב שליפקוב אביהם, וטרפה מיד ראובן חוזר בכל הדמים על שמעון: מפני ששמעון קבל לו האחריות, וראובן לא קבל לשמעון אחריות אחרים כלל.